

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน
วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาตราง เขต 2*

THE RELATIONSHIP BETWEEN COMPETENCIES OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AND ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS UNDER THE TRANG
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นิภาพร เพชรมณี¹ และ รุจิราพรณ คงช่วย²

Nipaporn Petmune¹ and Rujirapun Kongchuay²

¹⁻²ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

¹⁻²Faculty of Education, Rajabhat Songkhla University, Thailand

Corresponding Author's Email: 66g180010@parichat.sku.ac.th

Received 1 June 2025; Revised 5 July 2025; Accepted 6 July 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 2 2) เพื่อศึกษา
การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตราง เขต 2 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับ
การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง
เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ตราง เขต 2 จำนวน 302 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ใน

* นิภาพร เพชรมณี และ รุจิราพรณ คงช่วย. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน
วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 2. วารสารสันตยาภิวัฒน์ วัดหนองนกคด,
3(6), 140-154.

Nipaporn Petmune and Rujirapun Kongchuay. (2025). The Relationship Between Competencies of School
Administrators and Academic Administration of Schools Under the Trang Primary Educational Service Area
Office 2. Journal of Santayaphiwat Wat Nongnakkod, 3(6), 140-154.;

Website: <https://so16.tci-thaijo.org/index.php/jswn/index>

การวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ .918 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

คำสำคัญ: สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารงานวิชาการ, การบริหารสถานศึกษา

Abstract

This research basically emphasized teachers' perspectives on the competencies of school administrators and the academic administration of schools under the Trang Primary Educational Service Area Office Two. In particular, three research objectives included: 1) to investigate the competencies of school administrators; 2) to determine the academic administration of schools within the target area; and 3) to delve into the relationship between the competencies of school administrators and the academic administration of schools. A total of 302 teachers from the schools under the Trang Primary Educational Service Area Office Two were selected through stratified random sampling based on school size. Data were collected using a five-level rating scale questionnaire, with statistical analysis conducted through percentage, mean, standard deviation, and the Pearson's correlation coefficient.

The key research findings based on the teachers' views reveal that: 1. The overall and specific aspects of school administrators' competencies were rated at the highest level. 2. The academic administration by school administrators, both in general and across specific domains, was also at the highest level. 3. The competencies of school administrators and their academic administration in schools were positively correlated at a very high level, with a correlation coefficient of .918, statistically significant at the .001 level.

Keywords: Competencies of School Administrators, Academic Administration, Educational Institution Administration

บทนำ

ในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและคาดการณ์ได้ยาก ระบบการศึกษากลายเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ท่ามกลางความท้าทายดังกล่าว ระบบการบริหารจัดการทางการศึกษา โดยเฉพาะในระดับสถานศึกษา ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำเชิงนโยบายระดับจุลภาค จึงต้องมีสมรรถนะสูงในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ไม่เพียงแต่ในด้านการบริหารงานบุคลากร แต่ต้องรวมถึงการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทสังคมสมัยใหม่

จากรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) พบว่าประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียนในทุกระดับ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของแรงงานและความต้องการของตลาดก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่กดดันให้สถานศึกษาต้องยกระดับสมรรถนะของผู้เรียนให้สูงขึ้น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้วางแผน กำกับ และกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งหมดในโรงเรียน เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ โดยเฉพาะการพัฒนางานวิชาการซึ่งถือเป็นแกนกลางของโรงเรียน

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบเสมือนกลไกหลักในการผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การมีสมรรถนะทั้งในด้านภาวะผู้นำ การสื่อสาร การบริหารทีม การจัดการองค์ความรู้ และการคิดเชิงกลยุทธ์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุผลสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 2 ซึ่งมีบริบทเฉพาะที่ต้องการผู้นำทางการศึกษาที่มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางเชิงประจักษ์ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนเสนอแนวทางเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมระบบการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นหลักดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทาง วางแผน ควบคุม ติดตาม และประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามของผู้บริหารสถานศึกษาในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น ถวิล

อรัญเวศ (2560) มองว่าผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้ที่มีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารเพื่อจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขณะที่วัชรภรณ์ คงเกิด (2561) เน้นถึงบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้วางแผน ควบคุม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อองค์กรผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนคุณภาพของการศึกษา โดยการบริหารจัดการที่ดีจะช่วยให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเชิงระบบภายในโรงเรียน วัชรภรณ์ คงเกิด (2561) ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจในการปฏิรูปการศึกษาและเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนสุธิกานต์ บริเอก (2564) ชี้ว่า ผู้บริหารควรมีความเข้าใจในภาวะผู้นำและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เหมาะสมกับบริบทปัจจุบันบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาครอบคลุมทั้งการเป็นผู้นำทางวิชาชีพ ผู้ประสานงาน ผู้ควบคุมการดำเนินงาน และผู้สร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร ตัวอย่างเช่น อภิรัตน์ ช่างเกวียน (2561) ได้เสนอ 10 บทบาทของผู้บริหารตามแนวคิดของ Mintzberg ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่บทบาทเป็นผู้นำองค์กรไปจนถึงนักเจรจาต่อรอง

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาหมายถึงกระบวนการจัดการทรัพยากรและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนอย่างมีระบบ เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ธวัชชัย แสนดวง (2565) กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นกระบวนการให้บริการทางการศึกษาสำหรับสมาชิกในสังคม ขณะที่สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561) มองว่าเป็นกระบวนการที่ต้องมีแบบแผนและขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างชัดเจนการบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน ศรัณญา น้อยพิมาย (2562) ชี้ให้เห็นว่าการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การดำเนินงานทางการศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ขณะที่ขามา เทียนโสภา (2566) เน้นถึงความสำคัญของผู้นำสถานศึกษาในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทในการวางแผน ติดตาม และประเมินผลในแต่ละด้านอย่างสม่ำเสมอ

3. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

3.1 ความหมายของสมรรถนะ

McClelland (1973) ได้นำเสนอแนวคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency) ว่าคือ คุณลักษณะพื้นฐานที่แสดงออกผ่านพฤติกรรม และสามารถทำนายผลการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อมา มีการประยุกต์แนวคิดนี้ในบริบทของการศึกษา โดยเฉพาะกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา Boyatzis (1982) ระบุว่าสมรรถนะเป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร ขณะที่ ภัทรทิ ปัญญารธรรม (2563) ชี้ว่า สมรรถนะผู้นำทางการศึกษา ต้องครอบคลุมทั้งทักษะทางปัญญา อารมณ์ และการปฏิบัติจริง OECD (2019) ได้สังเคราะห์ องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในระดับสากลไว้หลายด้าน เช่น ภาวะผู้นำทางวิชาการ การบริหารทรัพยากร การสื่อสาร และการสร้างเครือข่าย ขณะที่งานวิจัยในประเทศไทยก็มีการเสนอกรอบสมรรถนะที่คล้ายกัน เช่น ด้านภาวะผู้นำ การวางแผนกลยุทธ์ และการนิเทศภายใน

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

4.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการหมายถึงการวางแผน กำกับ ดูแล และประเมินผลกิจกรรมทางวิชาการภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจของโรงเรียน เพราะส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หากผู้บริหารมีความรู้และเข้าใจในหลักการบริหารงานวิชาการ จะสามารถสร้างระบบการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษาได้ ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การพัฒนาครู การใช้สื่อและเทคโนโลยี ตลอดจนการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยอาศัยรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถรวบรวมข้อมูลจำนวนมากจากกลุ่มตัวอย่างในระยะเวลาที่เหมาะสม และสามารถนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้อย่างเป็นระบบ การเลือกใช้ระเบียบวิธีดังกล่าวมีความเหมาะสมกับ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้างนี้ ซึ่งมุ่งศึกษาทั้งในด้านสมรรถนะของผู้บริหารและผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยเน้นไปที่ความคิดเห็นของครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้รับผลโดยตรงจากการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาทั้งหมด 134 แห่ง ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ในปีการศึกษา 2567 โดยมีจำนวนครุรวมทั้งสิ้น 1,350 คน ข้อมูลประชากรนี้ได้รับการยืนยันจากรายงานอย่างเป็นทางการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 (ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) สำหรับประชากรจำนวน 1,350 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ส่งผลให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 302 คน

1.3 วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างถูกคัดเลือกโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน) โรงเรียนขนาดกลาง (ระหว่าง 121-600 คน) และโรงเรียนขนาดใหญ่ (มากกว่า 600 คนขึ้นไป) ภายหลังจากการแบ่งชั้น ได้มีการสุ่มตัวอย่างครูในแต่ละกลุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผ่านการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instruments)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยอิงจากกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่:

- ตอนที่ 1: ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษาที่สังกัด (2 ข้อ)
- ตอนที่ 2: ข้อคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา (30 ข้อ)
- ตอนที่ 3: ข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ (28 ข้อ)

ทุกข้อคำถามในตอนทั้งที่ 2 และ 3 ใช้รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ตั้งแต่ระดับ “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับความคิดเห็นของผู้ตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (Instrument Quality Assessment)

แบบสอบถามฉบับนี้ได้รับการตรวจสอบคุณภาพทั้งในด้านความตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความชัดเจนของถ้อยคำ และความครอบคลุมของตัวแปรในการวิจัย จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างภายนอกจำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสถิติของ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้:

- แบบสอบถามด้านสมรรถนะผู้บริหาร: ค่า $\alpha = 0.99$
- แบบสอบถามด้านการบริหารงานวิชาการ: ค่า $\alpha = 0.98$
- แบบสอบถามรวมทั้งฉบับ: ค่า $\alpha = 0.99$

ค่าดังกล่าวถือว่าอยู่ในระดับที่สูงมาก แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความมั่นคงในการวัดผล และสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงได้อย่างเชื่อถือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นเครื่องมือหลัก โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ขออนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินแจกจ่ายแบบสอบถามให้แก่ครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 จำนวน 302 คน โดยให้เวลาตอบแบบสอบถามตามความเหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับของสมรรถนะผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการ และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์

ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ .05 และ .01

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน

(จำนวนผู้ให้ข้อมูล = 302 คน)

รายการสมรรถนะ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
ภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.62	0.42	มากที่สุด
การสื่อสารและการสร้าง เครือข่าย	4.59	0.45	มากที่สุด
การวางแผนกลยุทธ์และการ ตัดสินใจ	4.55	0.48	มากที่สุด
การพัฒนาทรัพยากรบุคคล	4.53	0.46	มากที่สุด
การจัดการองค์ความรู้และ นวัตกรรม	4.51	0.44	มากที่สุด
รวม	4.56	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามของครูจำนวน 302 คน พบว่า: สถานภาพส่วนใหญ่เป็น “ครู” ร้อยละ 36.75 รองลงมาได้แก่ ครูชำนาญการ (ร้อยละ 26.16) และครูชำนาญการพิเศษ (ร้อยละ 18.88) ขนาดของโรงเรียนที่ครูสังกัด ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง (ร้อยละ 54.97) รองลงมาคือขนาดเล็ก (ร้อยละ 39.07) และขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ (ร้อยละ 5.96)

2. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา การวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาใน 5 ด้านหลัก ได้แก่: ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์: ค่าเฉลี่ย = 4.62, SD = 0.49 ด้านการบริการที่ดี: ค่าเฉลี่ย = 4.66, SD = 0.46 ด้านการพัฒนาตนเอง: ค่าเฉลี่ย = 4.66, SD = 0.52 ด้านการทำงานเป็นทีม: ค่าเฉลี่ย = 4.63, SD = 0.48 ด้านการสื่อสารและจิตใจ: ค่าเฉลี่ย = 4.64, SD = 0.51 โดยภาพรวมสมรรถนะผู้บริหาร

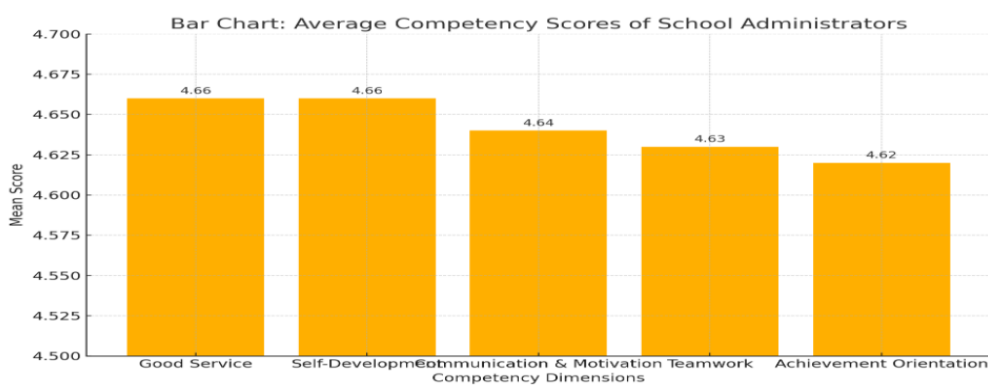
มีค่าเฉลี่ยรวม = 4.64 (ระดับ “มากที่สุด”) แสดงถึงการได้รับการยอมรับจากครูในทุกด้านอย่างชัดเจน

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ผู้วิจัยวัดความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินงานใน 5 ด้านวิชาการ ได้แก่: การพัฒนาหลักสูตร: ค่าเฉลี่ย = 4.61, SD = 0.54 การจัดการเรียนการสอน: ค่าเฉลี่ย = 4.67, SD = 0.49 การวัดผลและประเมินผล: ค่าเฉลี่ย = 4.60, SD = 0.55 การนิเทศการศึกษา: ค่าเฉลี่ย = 4.65, SD = 0.48 การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม: ค่าเฉลี่ย = 4.62, SD = 0.52 ภาพรวมการบริหารงานวิชาการโดยผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยรวม = 4.63 (ระดับ “มากที่สุด”) แสดงให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการด้านวิชาการที่เป็นเลิศและมีประสิทธิภาพสูง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's r) ระหว่างสมรรถนะผู้บริหาร (X) กับการบริหารงานวิชาการ (Y) ได้ค่า $r = .918$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p < .001$)

สรุปผลเชิงสถิติ ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการมีค่าอยู่ในระดับ “สูงมาก” บ่งชี้ว่าผู้บริหารที่มีสมรรถนะสูง มักส่งผลให้การดำเนินงานทางวิชาการของสถานศึกษามีคุณภาพสูงตามไปด้วยอย่างมีนัยสำคัญ การค้นพบนี้สนับสนุนแนวคิดว่าบทบาทของผู้นำทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

Bar Chart (แผนภูมิแท่ง) แสดงค่าเฉลี่ยสมรรถนะรายด้านของผู้บริหารสถานศึกษา:

ด้านสมรรถนะ	ค่าเฉลี่ย (Mean Score)
การบริการที่ดี	4.66
การพัฒนาตนเอง	4.66
การสื่อสารและจูงใจ	4.64
การทำงานเป็นทีม	4.63
การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.62

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

1. ความเชื่อมโยงระหว่างสมรรถนะผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ การวิจัยพบว่าผู้บริหารที่มีสมรรถนะสูงในด้านการพัฒนาตนเอง การบริการที่ดี และการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้บริหารที่มุ่งเน้นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ที่เน้นการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีสมรรถนะสูงและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การบริหารงานวิชาการที่เน้นการมีส่วนร่วม การบริหารงานวิชาการที่ประสบความสำเร็จในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 มีลักษณะเด่นคือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาที่เน้นความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยนี้ยึดตามวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อ โดยเปรียบเทียบกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ อ้างอิงทฤษฎีด้านการบริหาร และชี้ให้เห็นถึงนัยสำคัญทางนโยบายและการปฏิบัติ ดังนี้:

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้าน “การบริการที่ดี” และ “การพัฒนาตนเอง” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชนก แซ่ไคว่ (2565) ที่พบว่าผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับการบริการอย่างโปร่งใส มีผลต่อการยกระดับความเชื่อมั่นในองค์กรและพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนในภาพรวมได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ผลลัพธ์ดังกล่าวสามารถอธิบายผ่านทฤษฎีสมรรถนะ (Competency-Based Theory) ของ Boyatzis (1982) ซึ่งเสนอว่าสมรรถนะที่จำเป็นของผู้หน้าที่ประสบความสำเร็จนั้น ไม่ได้จำกัดเพียงแค่ทักษะเชิงเทคนิค แต่รวมถึงคุณลักษณะด้านความสัมพันธ์ การพัฒนาตนเอง และการเป็นแบบอย่างทางจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ผู้บริหารในเขตพื้นที่วิจัยแสดงให้เห็น

2. การบริหารงานวิชาการ

ผลการวิจัยระบุว่าผู้บริหารมีความสามารถในการจัดการงานวิชาการทุกด้านในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้าน “การจัดการเรียนการสอน” และ “การนิเทศการศึกษา” ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทเชิงรุกของผู้บริหารในการสร้างคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง ผลนี้สอดคล้องกับงานของ ณัฐนันท์ วงษ์มาศจันทร์ (2559) ที่พบว่าผู้บริหารที่มีความเข้าใจในกระบวนการนิเทศ ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทาง PDCA (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งเน้นการพัฒนาเชิงระบบของการบริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะกับการบริหารงานวิชาการ

การศึกษานี้พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมากกับการบริหารงานวิชาการ ($r = .918, p < .001$) โดยเฉพาะด้าน “การพัฒนาตนเอง” ซึ่งสัมพันธ์กับทุกองค์ประกอบของงานวิชาการอย่างเด่นชัด ผลดังกล่าวยืนยันข้อเสนอของ McClelland (1973) ที่เสนอว่า “competencies predict performance” กล่าวคือ ผู้นำที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ จะสามารถจัดการทรัพยากร พัฒนาแผน และผลักดันนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่มี “สมรรถนะด้านการบริการที่ดี” และ “การทำงานเป็นทีม” มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในงานวิชาการ โดยเฉพาะในการพัฒนาหลักสูตร และ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ OECD (2019) ที่เน้นการบริหารโรงเรียนด้วยแนวคิด “distributed leadership” ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกันของครูในระดับองค์กร

สาระสำคัญและการตีความเชิงบริบท

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายในเชิงขนาดโรงเรียนและบริบทชุมชน การที่ผู้บริหารสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน เป็นเครื่องสะท้อนถึงคุณภาพของระบบการสรรหา พัฒนา และประเมินผู้บริหารในระบบราชการไทย ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมต่อเนื่องโดยเฉพาะด้าน “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” และ “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์” เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาระดับท้องถิ่นให้เติบโตอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยนี้จึงเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้กำหนดทิศทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร ตลอดจนเป็นต้นแบบในการประเมินผลและพัฒนาแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 มีสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แต่สมรรถนะด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพราะส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ช่วยให้ผู้บริหารขับเคลื่อนงานทุกด้านไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 มีการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แต่การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพราะการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นเสมือนกุญแจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน และเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับโลกในอนาคต

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 มีความสัมพันธ์กันระดับสูงมากและมีค่าเป็นบวก แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษา มีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดการฝึกอบรม พัฒนา เสริมสร้างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารงานวิชาการ กับผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ขวัญชนก แช้วแก้ว. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 24(2), 99–115.

ณัฐนันท์ วงษ์มาศจันทร์. (2559). การนิเทศภายในโดยผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 10(3), 53–66.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2. (2568). *รายงานผลการบริหารงานวิชาการ ปีงบประมาณ 2567* [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://myoffice.trang2.go.th/>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *รายงานผลการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทย*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

ศิริลักษณ์ ธรรมโชติ, & สุรชาติ เพชรแก้ว. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 23(1), 88–97.

อภิรดี ปัญญาธรรม. (2563). สมรรถนะผู้นำทางการศึกษากับการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 21(1), 131–145.

- Boyatzis, R. E. (1982). *The competent manager: A model for effective performance*. New York: Wiley.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for “intelligence”. *American Psychologist*, 28(1), 1–14.
- OECD. (2019). *School leadership for learning: Insights from TALIS 2016*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264878651-en>